

Lucia Berlin
Vitaj doma

INAQUE

B

Preklad Aña Ostrihoňová

B

Lucia Berlin **Vitaj doma**

Ďakujeme vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.
Kniha, ktorú držíte v rukách, vyšla aj
vďaka nášmu spojeniu s 582, s. r. o.

582

WELCOME HOME by Lucia Berlin

COPYRIGHT © 2018 by Literary Estate of Lucia Berlin, LP

Published by arrangement with Farrar, Straus and Giroux, New York

TRANSLATION © 2019 Aňa Ostrihoňová

COPYEDITING Lucía Halová, Jana Šulková, Martina Kubealaková

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER PHOTO © 1956 Paul Suttman

SLOVAK EDITION © 2019 INAQUE

ISBN 978-80-8207-034-0

ISBN E-BOOK 978-80-8207-035-7

VITAJ DOMA

Lucia Berlin

Memoáre, vybrané fotografie a listy

Zostavil a úvod napísal Jeff Berlin

INAQUE

Na pamiatku Freda Bucka a Helene Dornovej

ÚVOD

„Žila som na toľkých miestach, až je to trápne... keďže som sa toľko sťahovala, miesto, kde žijem, má pre mňa veľký význam. Stále hľadám... stále hľadám domov.“

Lucia Berlin v rozhovore (2003)

Prvá spisovateľka, ktorú som mal možnosť pozorovať pri práci, bola moja matka Lucia Berlin. Spomínam si, ako sme sa s bratom Markom vozili na trojkolkách po lofte v Greenwich Village, kým mama ťukala do písacieho stroja Olympia. Mysleli sme si, že píše listy – naozaj ich písala veľmi veľa. Na dlhých prechádzkach po meste sme sa takmer každý deň zastavili pri poštovej schránke, kde nám dovolila prestrčiť obálky cez úzky otvor. Páčilo sa nám, ako v schránke zmizli, ako sme ich počuli dopadnúť na dno. Vždy, keď nejaký list dostala, prečítala nám ho a často si k nemu vymyslela celý príbeh.

Vyrástli sme na jej príbehoch. Vypočuli sme si ich veľa a niektoré nám rozprávala pred spaním: o dobrodružstvách s kamarátom Kentsherevom; o medveďovi, ktorý obliehal ich stan v lese; o chatke s tapetami z novín; o tete Tiny na streche; o strýkovi Johnovi a jeho domácom miláčikovi pume americkej. Všetky sme si vypočuli aj niekoľkokrát. Boli to príbehy z jej života a mnohé z nich sa ocitli aj v jej publikovaných poviedkach.

Keď som mal asi šesť rokov a skúmal som obsah šatníka, objavil som puzdro na písací stroj. Vnútri som našiel papierový obal s nápisom *Pokojné kráľovstvo*. Šlo o príbeh dvoch

dievčat, ktoré v El Paso predávali hracie šperkovnice. Dovtedy som čítal iba knihy pre deti. Vtedy som si uvedomil, že mama nepíše na stroji len listy, ale aj poviedky. Vysvetlila mi, že pred pár rokmi jej príbehy vychádzali v časopisoch. Ukázala mi ich a dovolila mi prečítať si ich. Potom som ju často prosil, aby mi dala čítať to, na čom pracuje. Vždy mi hovorila: „Prečítaš si to, keď to dokončím.“

Trvalo ďalších sedem alebo osem rokov, kým poviedky dopísala a dala mi ich čítať. V tom čase už mala ďalších dvoch synov (mojich bratov Davida a Dana), rozviedla sa s tretím manželom (naším otcom Buddym Berlinom), presťahovala sa do Berkeley a žila z ruky do úst z platu učiteľky na malej súkromnej strednej škole. Uprostred tohto chaosu (alebo možno vďaka nemu) písala viac ako kedykoľvek predtým. Takmer každý deň po večeri a našom obľúbenom televíznom programe sa usadila za kuchynský stôl s pohárom bourbonu a písala neskoro do noci. Väčšinou si poviedky zapisovala rukou do zošita, hoci občas sme sa zobudili na zvuk písacieho stroja a jej práve obľúbenej skladby, ktorá hrala nonstop z magnetofónu.

V tom čase dokončila poviedky, ktoré začala písať v New Yorku a Albuquerque začiatkom šesťdesiatych rokov. Čoskoro ich nahradili osobnejšie príbehy o nešťastných a tragických situáciách, ktoré súviseli s jej zhoršujúcim sa alkoholizmom. Keď prišla o miesto učiteľky, robila všetky možné práce (upratovačku, spojovateľku na ústredni, recepcnú v nemocnici), ktoré jej rovnako ako pobyty na záchytkách a odvykačkách poskytl množstvo materiálu na nové poviedky. Napriek mnohým problémom nikdy neprestala písať a čoskoro jej poviedky opäť začali vychádzať aj v časopisoch.

Ako posledný mi oveľa neskôr dala prečítať rukopis textu *Vitaj doma*, sériu spomienok na miesta, ktoré nazývala domovom. Pôvodne chcela len opísať miesta bez postáv či dialógov. Šlo o príbehy z detstva, ktoré nám rozprávala, keď sme boli malí, ale teraz boli chronologicky usporiadané a už

sa netvářili ako vymyslené rozprávky. Bohužiaľ, rukopis nestihla dokončiť, posledná veta, spomienka z roku 1965, zostala nedopísaná.

Lucia počas života napísala stovky, ak nie tisíce listov. Do knihy sme zaradili naše najobľúbenejšie z rovnakého časového obdobia, ktorého sa týka rukopis *Vitaj doma*. Množstvo z nich adresovala svojim dobrým priateľom Edovi a Helene Dornovcom v rokoch 1959 až 1965. Boli to dramatické, nepokojné a obohacujúce časy a listy poskytujú fascinujúci pohľad do mysle mladej matky a začínajúcej spisovateľky objavujúcej samu seba.

Predstavujeme vám knihu *Vitaj doma*; príbehy, listy a fotografie z prvých dvadsiatich deviatich rokov života jedinečného hlasu americkej literatúry.

Jeff Berlin, máj 2018

Vitaj doma

Aljaška 1935

Juneau, Aljaška 1935

Ted a Mary Brownovci,
Juneau 1935

Dom Brownovcov
v Juneau

Lucia narodená 12. novembra 1936

Juneau, Aljaška

Hovorili, že to bol milý domček s množstvom okien a mohutných kachiel, so sieťkami proti komárom. Bol z neho výhľad na záliv, na západy slnka, hviezdy a oslnivú polárnu žiaru. Matka ma hojdala, kým sa dívala na prístav plný rybárskych člnov, remorkérov, amerických a ruských lodí prevážajúcich rudu.

Mary Brown s Luciou,
Juneau 1937

Ted a Mary Brownovci,
Mullan, Idaho 1937

Hovorila mi, že postieľku som mala v spálni, kde bola buď veľká tma, alebo svetlo, ale nevysvetlila mi rozdiely medzi ročnými obdobiami. Moje prvé slovo bolo *svetlo*.

Mullan, Idaho

Moja prvá spomienka je na konáre borovice škriabuce na okno. Dom stál v Coeur d'Alene v štáte Idaho pri bani Sunshine. Na mohutných duboch rástli konáre takmer rovnobežne so zemou a veveričky sa po nich prehánali ako po cestách.

Nedávno som sa dočítala, že vôňa kvetov, najmä ruží a ľalií, bola pred rokmi oveľa intenzívnejšia, dnes ich vôňu oslabuje hybridizácia. Či už je to pravda, alebo nie, kvety z Idaho v mojich spomienkach voňajú živšie ako čokoľvek, čo cítim dnes. Vôňa kvitnúcich jabloní a hyacintov bola doslova omamná. Ležala som v tráve pod orgovánom a vdychovala som jeho vôňu, až ma chytal závrat. Vtedy som sa rada točila, dokiaľ som úplne nestratila rovnováhu. Možnože to boli prvé varovné signály a orgován moja prvá závislosť.

Dom Brownovcov v Mullan, 1937

Lucia, Mullan

Nikdy predtým som nevidela bahniatka, tak som sa zaražená dívala na kožušinu vyrastajúcu z konáríka. Prebrodila som sa k nim cez ľadový potok, premočila som si topánky aj oblečenie. Potom ma už z domu nepustili; mohla som sa utopiť, mohol ma uniesť prúd.

Spávala som na skladacej posteli. V tých časoch boli bežné, počas dňa sa posteľ zložila do šatníka. Veľký dom bol sporo zariadený a bez kobercov. Podlaha vŕzgala. Vietor kvílil v stromoch, dážď bubnoval na okná. Z kúpeľne sa ozývali vzlyky.

Občas večer hrali rodičia karty so susedmi. Po schodoch sa ku mne do izby vznášal smiech a cigaretový dym. Výkriky vo fínčine a švédčine. Cinkanie pokerových žetónov a ľadu v pohároch. Matka rozdávala karty. Rýchlo miešala, s plesnutím ich kládla na stôl.

Ráno som sa dívala, ako idú deti do školy, a neskôr som ich počula, keď hrali futbal, guľôčky, roztáčali vlčíka. Hrala som sa vnútri so Skippym, so „psom“ vyrobeným z plechovej kanvice na kávu, ktorú som si priviazala na opasok od